

DT möter Helga Stevens och Adam Kosa

2014 skedde ett historiskt ögonblick. Två döva blev invalda i EU-parlamentet. Ungraren Adam Kosa, som tidigare suttit i kammaren, fick nu sällskap av belgaren Helga Stevens. Dövas Tidning fick en pratstund med dem i Bryssel om hur de trivs i hetluften.

Tisdag morgon. Vi sitter i Helga Stevens möteslokal. Att en döv parlamentariker har rummet går inte att ta miste på. På en vägg finns en affisch om ett historiskt beslut om att stärka teckenspråken i EU, på en annan vägg en urklippat tidningsartikel om henne och Adam Kosas plats i parlamentet.

Senast DT intervjuade Adam Kosa i EU-parlamentet var 2011. Då berättade han att det kändes ensamt att vara den enda döva ledamoten. Hans första mandatperiod var 2009–14. Nu är han inne på sin andra, 2014-2019. Han säger att arbetet känns lättare nu när två döva politiker verkar i parlamentet. På frågan vilket sätt det är lättare svarar han att det är enkel matematik. Två är fler än en. Därmed kan de bättre representera dövsamhället när de tillsammans strävar efter samma mål.

Helga Stevens är dock inte en nybörjare i politiska sammanhang. Hon hade tidigare suttit i det flamländska parlamentet och den belgiska senaten. Det som överraskade henne mest var att i EU-parlamentet har hon större inflytande och möjligheter att komma med initiativ än hos den flamländska motsvarigheten.

– I EU-parlamentet finns ingen egentlig opposition utan vi har dialog och kompromissar med andra politiker, säger hon och förklarar att i Flandern är det däremot regering kontra opposition.

Helga Stevens representerar partiet Flamländska alliansen.

Partiet arbetar för en gradvis utveckling mot ökad självständighet för det nederländskspråkiga Flandern i norra Belgien. Den södra delen av landet är det fransktalande Vallonien.

Partiet, bildat 2001, kan inte enkelt sättas i ett ideologiskt fack.

DT tar kontakt med Peter Bursens, professor i statsvetenskap vid universitetet i Antwerpen. Han förklarar att partiet är ekonomiskt nyliberalt, socialt djupt konservativt, och nationalistiskt. Partiet har även företrädare som ibland uttalar sig i populistiska termer rörande flyktingar, migration, säkerhet och EU.

Adam Kosa representerar Fidesz, det regerande partiet i Ungern. Partiet är nationalkonservativt och kristdemokratiskt.

I förra EU-valet var det fem döva kandidater av olika politiska valörer. Bara två lyckades bli invalda.

Vad tycker ni om att EU-parlamentet har två döva ledamöter som båda är mitten-höger?

– Länge ansågs funktionshinderpolitik som en vänsterfråga. Vi ville visa att vi också kunde ta det, säger Adam Kosa.

Helga Stevens lägger till:

– Om vi exempelvis tittar på Storbritannien och USA kan vi konstatera att det var de konservativa som drev igenom antidiskrimineringslagarna DDA (brittisk) och ADA (amerikansk). De på vänsterkanten pratar, vi på högerkanten agerar, säger hon.

– Vi gläds dock åt om det kommer fler döva politiker, säger Adam Kosa.

Som exempel på politiska framgångar som de legat bakom är resolutionen från 2016 om att stärka teckenspråken i EU, initierad av Helga Stevens, och Bryssel-deklarationen från 2010 om att

implementera lagstiftningen av teckenspråken i unionen, ett samarbete mellan Adam Kosa och European Union of the Deaf.

Hela 661 av 751 ledamöter i EU-parlamentet röstade i november 2016 för att anta den historiska resolutionen. Om den handlar affischen i Helga Stevens mötesrum.

Ibland samarbetar Adam Kosa och Helga Stevens, då främst kring frågor som rör FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, tillgänglighet och teckenspråkets ställning med mera. I parlamentet händer det att Helga Stevens är företrädande och Adam Kosa skuggföreträdande eller tvärtom.

Som döv politiker berättar Helga Stevens att en av utmaningarna är att få tolk när hon behöver. Den tolkbudget som hon blivit tilldelad är begränsad.

Adam Kosa har inte samma problem. Anledningen till att Helga Stevens har tolktrubbel är att hon är skriven i Belgien där mycket av EU-arbetet sker i Bryssel.

I övrigt upplever båda att kampen för ökad tillgänglighet är en ständig utmaning. Adam Kosa säger att det är frustrerande att många politikerkollegor har den attityden att funktionshinderpolitik är en social fråga och därför ska behandlas i utskottet för sysselsättning och sociala frågor, där han är ledamot och Helga Stevens suppleant.

– Funktionshinderfrågor borde också behandlas i andra utskott. Det är ju ett ämne som spänner över olika områden.

Övergripande ser båda att tillgängligheten ännu inte är fullgod i unionen. Helga Stevens tar transporten och utbytesprogrammet Erasmus+ för studenter som exempel. Alltså har personer med funktionsnedsättning inte samma fria rörlighet som andra.

Ett exempel är att döva studenter på kandidat- och mastersnivå inte har självklar rätt till att få teckenspråkstolk när de studerar inom ramen för Erasmus+. Tillgången till tolktjänsten varierar stort i Europa.

En av Adam Kosas hjärtefrågor är att baxa igenom den europeiska tillgänglighetslagen. I december förra året tog de sociala ministrarna i Europarådet ett gemensamt ställningstagande om förslaget till en tillgänglighetslag. Det innebär att trilogin – förhandlingar mellan EU-kommissionen, Europaparlamentet och Ministerrådet om hur den slutliga texten ska se ut – kan starta.

Lagen kommer att påverka 80 miljoner invånare med funktionsnedsättning i EU och handlar om hur varor och tjänster kan bli mer tillgängliga. På EU-nivå finns nämligen ingen tillgänglighetslag. Därför kan den komma att ha stor betydelse. Det europeiska funktionshinderforumet är dock oroligt för att lagen riskerar att bli tandlös. Två av förslagen som finns är att när bidrag delas ut från EU-strukturfonden ska det inte vara villkorat med att tillgängligheten, där bidraget används, höjs och att småföretagare med färre än tio anställda ska undantas från tillgänglighetskraven.

En av Helga Stevens kärnfrågor är också tillgänglighet. Men det finns en annan som engagerar henne: anti-terrorism. Hon sitter som vice ordförande i det särskilda utskottet för terrorismfrågor. Tillsammans med ordförande Monika Hohlmeier från Tyskland kommer de att utarbeta ett betänkande om hur säkerheten

kan höjas för samtliga invånare i EU, hur radikalismen kan förebyggas och hur terrorismen kan stoppas.

– Vi ska inte bara titta på islamistisk terrorism utan också exempelvis på högerextrem terrorism. Det är ett stort uppdrag för oss båda, berättar hon.

“Funktionshinderpolitik måste sluta ses som en social fråga”

DT möter Soraya Post (FI) som hastigast i en korridor i Bryssel och frågar om de två döva ledamöterna. Av dem säger hon sig ha haft mer kontakt med Adam Kosa. Till exempel ingick de i EU-delegationen när de besökte Filippinerna förra sommaren. Syftet med resan var att ta reda på landets arbete med mänskliga rättigheter. President Rodrigo Duterte är känd för att föra ett blodigt krig mot droghandeln där många dödsdömda och fängslats.

Soraya Post säger att medan det är fantastiskt med en döv politiker som Adam Kosa har hon inte mycket gemensamt med honom och den politik som hans parti för. Ungern är känt för sin tuffa och från internationellt håll kritiserade flyktingpolitik.

– Men jag respekterar honom som parlamentariker. Han verkar vara bra på att balansera mellan hjärta och hjärna, säger hon leende och skyndar iväg till ett annat uppdrag.

Lolo Danielsson från Sverige är en av styrelsemedlemmarna i European Union of the Deaf (EUD).

Vad betyder det för oss döva i Europa att vi har två döva EU-parlamentariker?

– Mycket. Adam och Helgas insatser har gjort att alla parlamentariker i EU-parlamentet vet om dövas rätt till att använda teckenspråk och få tillgång till tolkar och information på sina respektive språk. EUD har också blivit mer synligt på den politiska arenan på alla nivåer i Europa.

Tillbaka till mötet med Adam Kosa och Helga Stevens där vi nu avrundar samtalet.

Vill ni bli omvalda för nästa mandatperiod, 2019-2024, om ni får förtroendet av era partier?

– Ja, jag känner mig inte färdig med arbetet med tillgänglighetslagen. Den vill jag gärna fortsätta med, och så finns det alltid andra utmaningar som lockar mig, säger Adam Kosa.

Helga Stevens vill också bli omvald.

– EU:s påverkan på vår vardag är enorm och jag vill säkerställa att den påverkan är positiv och gagnar alla EU-medborgare.

Båda trivs förträffligt i den politiska hetluften, säger de, även om de kommer från olika partier och inte sitter i samma parlamentariska grupp i EU-parlamentet.

– Vi tycker båda att vår nationella identitet och våra egna språk är fortsatt viktiga. De olika nationella identiteterna och språken är det som gör Europa så speciellt – något att vara stolt över. Och som döva EU-parlamentariker står vi upp för och försvarar dövas rätt till att använda och kommunicera på teckenspråk. Dövkultur är viktigt för oss och behöver bevaras och främjas, säger Helga Stevens och Adam Kosa håller med.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON